

ΣΑΒΒΑΤΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ.

ΤΕΥΧΟΣ Α'. Αριθ. 4.

Σάββατον 31/12 'Ιανουαρίου 1878.

Τιμή 3 χαρτόγραφα.

Κωνσταντινούπολις, 30/11 'Ιανουαρίου.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΒΔΟΜΑΣ.

Λήγει τὸ ἔτος 1877, ἔτος αἱματηροτάτου πολέμου ὅστις, ἐξεταζόμενος κατὰ τὰς αἰτίας, τὰς περιπετετείας καὶ τὰ ἀποτελέσματα πολλὰς καὶ σπουδαίας θὰ καταλάβῃ σελίδας ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἱστορίᾳ τῆς Εὐρώπης καὶ ἰδίᾳ τῆς 'Ανατολῆς, ἧς τῶν λαῶν ῥιζικὴ ἐπίκειται μεταβολὴ τύχης, λήγει, λέγομεν, τὸ ἔτος τοῦτο ἐπὶ χρησταῖς ταῖς ἐλπίσι ταχείας εἰρηνεύσεως. Ἀδύνατον τῷ ἐβδομαδικῷ ἡμῶν φύλλῳ, οὗ αἱ σελίδες τοσοῦτόν εἰσι περιορισμέναι, ἔστω καὶ μικρὰν νὰ περιλάβῃ σύναψιν τῶν γεγονότων τοῦ λήγοντος ἔτους. Ὑπομινύσκομεν μόνον ὅτι ἤρξατο σὺν τῷ ναυαγίῳ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει συνδιασκέψεως, ἣν παρηκολούθησεν ἡ μετὰ τῆς Σερβίας εἰρήνη καὶ αἱ μετὰ τοῦ Μαυροβουνίου ναυαγήσασαι διαπραγματεύσεις, ὅτι ἐπῆλθον ἀκολουθῶς τὸ πρωτόκολλον τοῦ Λονδίνου, ἡ κήρυξις τοῦ ῥωσσοτουρκικοῦ πολέμου κατ' ἀπρίλιον, ἡ εἰς 'Ασίαν μέχρι Βαρδῆζ προέλασις τῶν Ῥώσων κατὰ μάχιν, ἡ διάβασις τοῦ Δουνάβειος καὶ τοῦ Αἴμου κατ' ἰούνιον, ἡ ἐν 'Ασίᾳ ὑποχώρησις τῶν Ῥώσων κατὰ τὸν αὐτὸν μῆνα, ἡ ἄλωσις τῆς Νικοπόλεως, αἱ ἐν Πλέβνας νίκαι τοῦ 'Οσμάν, ἡ ἐν Γεδικλέρ μάχη ἐν 'Ασίᾳ, ἡ ἐν Κατσελγέβῳ νίκη κατ' ἰούλιον, ὅτε ἐμεσουράνησεν ὁ ἀστὴρ τῶν 'Οθωμανῶν, ἡ ὑποχώρησις τοῦ Γούρκου, αἱ ἀτυχεῖς ἐπιθέσεις κατὰ τῆς Σίπκας τοῦ Σουλεϊμάν, ἡ μετοχὴ τῶν

Ῥουμάνων εἰς τὸν ἐπιδρομικὸν πόλεμον, ἡ ὑποχώρησις τοῦ Μεχμέτ 'Αλῆ κατ' αὐγούστον, αἱ νέαι κατὰ τῆς Πλέβνας ἐφοδοὶ κατὰ Σεπτέμβριον καὶ ἡ ἐπιστίσις αὐτῆς, ἡ περίζωσις τῆς Πλέβνας κατ' ὀκτώβριον καὶ ἡ φοβερὰ καταστροφὴ τοῦ 'Αλαδζᾶ δ' ἄγ ἐν 'Ασίᾳ, ὁ παντελὴς ἀποκλεισμός τῆς Πλέβνας, ἡ καταστροφὴ τοῦ Δεβὲ μποινοῦ, ἡ ἄλωσις τοῦ Κάρς, ἡ ἀπόκρουσις τοῦ σώματος τοῦ 'Ορχανιέ καὶ ὁ ἀποδεκατισμός αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ πᾶσιν ἡ ἄλωσις τῆς Πλέβνας κατὰ νοέμβριον, ἡ κήρυξις τοῦ σερβοτουρκικοῦ πολέμου, ἡ κατάληψις τῶν κατὰ τὴν Σοφίαν στενῶν καὶ ἡ δευτέρα τοῦ Αἴμου ὑπέρβασις κατὰ δεκέμβριον καὶ τελευταῖον αἱ περὶ ἀνακωχῆς ἐλπίδες καὶ λόγοι.

Ἡ τε πολιτικὴ καὶ ἡ στρατιωτικὴ κατάστασις ἀναγκάζουσι σήμερον τὴν Τουρκίαν νὰ ζητήσῃ τὴν ἀνακωχὴν καὶ νὰ στέρξῃ τὴν χωριστὴν εἰρήνην μετὰ τῶν Ῥώσων. Καὶ περὶ μὲν τῆς στρατιωτικῆς καταστάσεως, ἀρκούντως εὐγλωττος εἶναι, νομίζομεν, ἡ ἀνωτέρω ξηρὰ τῶν γεγονότων ἔκθεσις, ἄλλως δὲ καὶ κατωτέρω ἀναπτυχθήσονται τὰ τελευταῖα γεγονότα. Ἡ δὲ πολιτικὴ κατάστασις ἐδικαίωσε τοὺς φόβους καὶ τὰς ἀμφιβολίας ἃς ἐξεφράζομεν ἐν τοῖς προγενεστέροις ἀριθμοῖς. Ἐναργῶς πλέον ἀπεδείχθη εἰς τὴν Τουρκίαν μετὰ τοὺς λόγους τοῦ λόρδου Κερναρδών, ὑπουργοῦ τῶν ἀποικιῶν τῆς 'Αγγλίας, καὶ μετὰ τὰς τελευταίας δηλώσεις τοῦ βρετανικοῦ ἀνακτοβουλίου ὅτι οὐδεμίαν εἶχε πλέον νὰ ἐλπίσῃ παρὰ τῆς 'Αγγλίας ὕλικήν ἢ ἡθικὴν βοήθειαν καὶ ὅτι τοῦ λοιποῦ ὤφειλε νὰ

σκεφθῇ ἀποκλειστικῶς λαμβάνουσιν ὑπ' ὄψιν τοὺς πόρους καὶ τὰ συμφέροντα αὐτῆς. Καὶ πῶς οὐχί, ἀφοῦ ὁ μὲν ἄγγλος ὑπουργὸς σαφῶς ἐδήλου ὅτι οὐδεὶς Ἄγγλος εἶναι τοσοῦτον μωρός, ὥστε νὰ πιστεύσῃ εἰς ἐπανάληψιν τοῦ κριμαϊκοῦ πολέμου, τὸ δὲ βρετανικὸν ἀνακτοβούλιον ἀπῆντα εἰς μὲν τὴν Ῥωσσίαν ὅτι οὐδαμῶς ἀνθίσταται εἰς χωριστὴν εἰρήνην, ἐπιφυλασσόμενον μόνον τὸ δικαίωμα τοῦ μετασχεῖν τῆς ὀριστικῆς διακανονίσεως τοῦ ζητήματος, ἐὰν μάλιστα ἤθελον ἐγγιχθῇ τὰ τῆς Ἀγγλίας συμφέροντα; Πῶς οὐχί, ἀφοῦ ἐκ διαφόρων πηγῶν ἀγγέλλεται ὅτι αἱ παρασκευαί τῆς Ἀγγλίας ἀρροῶσι μόνον τὴν φρούρησιν τῶν συμφερόντων αὐτῆς ἐν Ἑλλησπόντῳ καὶ ἀρχεται δίδουσα εἰς τὰς ἀνησυχούσας εὐρωπαϊκὰς δυνάμεις τὰς αὐτὰς περὶ Αἰγύπτου διαβεβαιώσεις, ἅς πρὸς τὸν ἀντιπρόσωπον αὐτῆς ἐδίδε περὶ Κωνσταντινουπόλεως πρὸ ἐνὸς ἔτους ὁ αὐτοκράτωρ Ἀλέξανδρος;

Σκληρὰ ἄρα καὶ ἀμετάθετος ἐπεβλήθη τῇ τουρκικῇ κυβερνήσει ἀνάγκη ὅπως μεριμνήσῃ περὶ ἀνακωχῆς. Αἱ ἀμυντικαὶ γραμμαὶ τῆς Τουρκίας κατέπεσαν πᾶσαι σχεδὸν πλὴν τῆς τελευταίας, καὶ πρὶν ἢ ἐκτεθῇ εἰς τὸν περὶ τῶν ὅλων κίνδυνον ὥρειλε νὰ ἴδῃ ἂν ἐν τῇ γενικῇ ἀδιαφορίᾳ τῆς Εὐρώπης ἡδύνατο νὰ τύχῃ ἐπεικῶν ὅρων παρὰ τοῦ νικητοῦ. Συμβούλια ἐπὶ τούτῳ ἐπανειλημμένα συνεκροτήθησαν, τέλος δὲ τὴν νύκτα τῆς τρίτης ἀπεφασίσθη νὰ αἰτηθῇ ἡ ἀνακωχή, ἐστάλησαν ἐντεῦθεν ἐπὶ τούτῳ ὁδηγίαι εἰς τοὺς στρατιωτικοὺς ἀρχηγοὺς καὶ τὴν ἐπιούσαν, τετάρτην, ἀπῆρχετο ἐντεῦθεν εἰς τὸ Ῥωσικὸν στρατηγεῖον ὁ στρατηγὸς Μεχμέτ Ἀλῆ πασᾶς ἔχων τὴν εἰδικὴν ἀποστολὴν ὅπως διαπραγματευθῇ περὶ τῆς ἀνακωχῆς.

Ἀλλὰ ποιοὶ εἰσιν οἱ αἰτηθησόμενοι παρὰ τῆς Ῥωσσίας ὅροι; Πόσαι αἱ περὶ εἰρήνης πιθανότητες; Δὲν ἐπιθυμοῦμεν νὰ προδικάσωμεν τὸ ζήτημα τοῦτο· ἀλλ' ἂν ἑτέρου ὅσα ἤδη ἐρρέθησαν περὶ τῶν σκληρῶν ὅρων τῆς τε ἀνακωχῆς καὶ τῆς εἰρήνης, οὐς ἀπαιτοῦσιν οἱ

Ῥώσσοι δὲν δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν τὸν οὐρανὸν ὅλως αἰθριάσαντα καὶ ἀπαίσιον ἡχοῦσιν εἰς τὰ ὦτα ἡμῶν οἱ λόγοι τοῦ αὐτοκράτορος Γουλιέλμου κατὰ τὴν πρώτην τοῦ ἔτους εἰς τοὺς ἀξιωματικούς τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ «Ἀγνοοῦμεν τί θ' ἀπενέγκῃ ἡμῖν τὸ ἔτος 1878».

Βεβαίως ἡ κρίσιμος αὕτη ὥρα δὲν εἶναι κατάλληλος εἰς τὰς ἀντεγκλήσεις καὶ τὰς ἐπικρίσεις· ὅλ' ὑπάρχει εἰς τὸ μέλλον ὁ ἀποχωρῶν καιρὸς ὅπως κριθῶσιν οἱ εὐθύναις ὑπέχοντες. Ἀλλ' οὐχ ἥττον δὲν δυνάμεθα νὰ ψέξωμεν τὸ ἐν τῇ Βουλῇ ἐξεγερθὲν ἐπὶ τοῖς παροῦσι δεινοῖς φιλόπατρι αἰσθημα, ἐξ οὗ βουλευταὶ τινες ὁρμώμενοι ἐζήτησαν παρὰ τῶν ὑπουργῶν ἐξηγήσεις. Αἱ ἐπερωτήσεις τῶν βουλευτῶν ἴσως ἐγένοντο ζωηρότερον τοῦ δέοντος, ἀλλ' οὐδεὶς ν' ἀρνηθῇ δύναται ὅτι βουλευταὶ τινες καὶ ἰδίᾳ ὁ τῆς Σμύρνης Ἐμὶν ἐφέντης ἡρμήνευσε πιστῶς τὸ τε ἄλλος τῶν ὁμοεινῶν αὐτοῦ καὶ τὰς ἀπορίαις αὐτῶν ἐπὶ τοῖς ἄχρει τοῦδε γενομένοις. Ἐν τῇ συνεδριάσει τῆς πέμπτης τῆς παρελθούσης ἐβδομάδος ὁ βουλευτὴς οὗτος ἐζήτησε λόγον ποῦ αἱ 600,000 στρατοῦ, ἅς ὁ βασιλικὸς λόγος πέρυσιν ἐπηγγέλλετο καὶ δι' ἅς ἡ Βουλὴ ἐδίδου πίστωσιν, ἀφοῦ παρετάχθησαν ἐν μὲν Εὐρώπῃ 170 τάγματα, ἐν δὲ τῇ Ἀσίᾳ 140, ποῦ ὁ στόλος καὶ διατί δὲν ἡδυνήθη νὰ τηρήσῃ τὸν ἀποκλεισμόν, ἀλλὰ τὰ σαθρὰ τῶν Ῥωσσῶν πλοῖα ἀναρπάζουσι τὰ τουρκικὰ παρὰ τὴν πρωτεύουσιν;

Οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ βουλευτοῦ Σμύρνης ἐνισχυθέντες καὶ ὑπὸ ἄλλων προῦκάλεσαν τὰς ἐξηγήσεις τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ναυτικῶν τὸ σάββατον, ἐξηγήσεις, ἐν αἷς, τὸ καθ' ἡμᾶς, δὲν ἐνοήσαμεν πῶς τὸ ἔρκος τῶν ὁδόντων αὐτοῦ ἐξέφυγον οἱ λόγοι ὅτι δὲν εἶναι δυνατὴ ἡ τήρησις πρᾶγματι τοῦ ἀποκλεισμοῦ δι' ἑξ μόνον πλοίων. Αἱ ζωηρότεραι ἀνταπαντήσεις τῶν βουλευτῶν παρὰ μικρὸν προῦκάλουν ὑπουργικὴν κρίσιν, τῶν ὑπουργῶν ὑποβαλόντων τὰς παραιτήσεις αὐτῶν τῷ ἄνακτι, ὅστις ὅμως καλῶς ποιῶν δὲν ἀπεδέξατο αὐτάς. Τὴν δευτέραν δὲ Ἐμὶν ἐφέντης διὰ πατριωτικῶν λόγων ὑπέδειξεν ὅτι δὲν εἶχε σκοπὸν οὔτε ἐγ-

κλήσων οὔτε νὰ προκαλέσῃ κρίσιν, ἀλλ' ἀπλῶς νὰ γνωρίσωσιν οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ ἔθνους τὴν ἀκριβῆ κατὰστασιν καὶ τὰ καθήκοντα καὶ τὰς θυσίας ἃς ἐπιβάλλει. Ἀποφασισθείσης ἐπὶ τούτῳ μυστικῆς συνεδριάσεως τὴν ἐπιούσαν, τρίτην, οἱ ὑπουργοὶ ἔδωκαν τὰς ἀπαιτούμενας ἐξηγήσεις, ὁ μὲν πρωθυπουργὸς Ἐτέμ πασσᾶς γενικώτερον, μερικώτερον δὲ ὁ ὑπουργὸς τοῦ πυροβολικοῦ Δαμάτ Μαχμούτ πασσᾶς ἐξ ὀνόματος ἑαυτοῦ τε καὶ τοῦ ἀπουσιάζοντος ὑπουργοῦ τῶν στρατιωτικῶν Ρεούφ πασσᾶ, παραστήσας ὅτι 575 τάγματα παρετάχθησαν ἤδη κατὰ τῶν ἐχθρῶν. Ἐκ δὲ τῆς εἰς τὸ ὑπουργεῖον τοῦ πυροβολικοῦ χορηγηθείσης πιστώσεως τὸ ἥμισυ μόνον ἔδαπανήθη, καὶ ὁ ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν Σερβέρ πασσᾶς, ἐκθεὶς τὴν πολιτικὴν κατὰστασιν καὶ τὴν ἀπόφασιν περὶ ἀνακωχῆς, ἧς ἠγνόει εἰσέτι τοὺς ὅρους. Αἱ ἐξηγήσεις αὗται τῶν ὑπουργῶν ἐνεθάρρουν ἐν μέρει τοὺς βουλευτὰς καὶ ἡ κρίσις ἀπεσοδῆθη.

Ἐν τούτοις τὸ πνεῦμα τῆς μομφῆς ἐπεκράτησε καὶ κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς τετάρτης, τοῦ βουλευτοῦ Ἀργυροκάστρου κ. Χαρίτωνος αἰτήσαντος νὰ δοθῇ λόγος διὰ τὴν διαγωγὴν τῶν στρατηγῶν Σεδκέτ καὶ Μεχμέτ Ἀλῆ, ἣν θεωρεῖ ὡς παρὰ τὴν τῆς πτώσεως τῆς Πλέβνας, πολλῶν δὲ ἄλλων βουλευτῶν κατὰμεμψαμένων τοῦ συμβουλίου τοῦ κράτους ὡς εἰσάγοντος νομίσματα ἐπιψηφισθέντα περίπου καὶ παραιτίου γινομένου τῆς ἀπωλείας πολυτίμου χρόνου.

Ἡ πολιτικὴ τοῦ ὀμόρου βασιλείου τῆς Ἑλλάδος οὐδαμῶς μετεβλήθη, ὡς παρὰ τινων προελέγετο. Ἡ ἐλληνικὴ κυβέρνησις ἐξακολουθεῖ τοὺς ἐξοπλισμοὺς καὶ τὰς παρασκευὰς αὐτῆς, ὅπως ἐτοίμη ᾖ πρὸς τὰς ἐνδεχομένας περιπετείας κατὰ τὴν λύσιν τῶν συνεχομένων μετὰ τοῦ πολέμου καὶ τῆς εἰρήνης παντοειδῶν ζητημάτων, ὧν πολλὰ ζωτικώτατά εἰσι διὰ τὸ ἐλληνικὸν ἔθνος. Ἐπὶ τούτου καὶ ἐν Ἀθήναις ἐπανειλημμένα συγκροτοῦνται συμβούλια, ὁ δὲ βασιλεὺς Γεώργιος διὰ τῆς ἐπισκέψεως αὐτοῦ εἰς τὸ ἐν Χαλκίδι στρατόπεδον ἐξαίρει τὸ φρόνημα τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ.

Ἐπὶ τῇ προσωρινῇ ὀργανώσει τοῦ στρατοῦ τούτου ἔδαπανήθησαν 1,230,841 δραχμαί, κατὰ τὸν ἐσχάτως ὑποβληθέντα προϋπολογισμόν, ὅστις ὑπολογίζει διὰ τὴν ἐνεστῶσαν χρῆσιν τὰς μὲν προσόδους τοῦ κράτους εἰς 42,859,970 δραχμάς, τὴν δὲ δαπάνην εἰς 40,802,176, ἥτοι περίσσευμα ἐκ 2,057,794 δραχμῶν.

Δύο λυπηρὰ ἀγγέλματα κλείουσι τὸ ἔτος τοῦτο. Τὸ πρῶτον ὁ θάνατος τοῦ περιφανοῦς ἰταλοῦ στρατηγοῦ Λαμάρμορα, ὅστις ἤγε τὸν σαρδικὸν στρατὸν ἐν Κριμαίᾳ καὶ τοὺς ἰταλικοὺς στρατοὺς ἐν Σολφερίνῳ καὶ ἐν Κουστότσα, ἀποθανόντος τῇ 24/5 ἰανουαρίου, τὸ δὲ δεύτερον ὁ θάνατος τοῦ Βίκτορος Ἐμμανουήλ, τοῦ ἱδρυτοῦ τῆς ἰταλικῆς ἐνότητος καὶ πρώτου ἐν Ῥώμῃ βασιλέως τῆς ἠνωμένης Ἰταλίας, ἀποθανόντος τὴν 28/9 ἰανουαρίου, τὴν αὐτὴν κατὰ παράδοξον σύμπτωσιν ἡμέραν καθ' ἣν πρὸ πέντε ἐτῶν ἀπέθνησκειν ἐξόριστος ἐν Σισλεχούρστη ὁ μέχρι μὲν τινος συναθλητῆς, εἶτα δ' ἀντίπαλος αὐτοῦ Ναπολέον ὁ Γ'.

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΕΒΔΟΜΑΣ.

Ἀπαισίας διὰ τὴν ὀθωμανικὴν ἄμυναν εἰδήσεις ἐκόμισεν ἡμῖν ἡ ἐβδομάς αὕτη. Οἱ τελευταῖοι φραγμοὶ τῆς ἐπὶ Θράκην ῥωσικῆς ἐπιδρομῆς κατέπεσαν καὶ ἀθρόα τὰ ῥωσικὰ στίφη εἰσελαύνουσι τὰ μὲν ἐν τῇ δυτικῇ Θράκῃ παρὰ τὸ Τατάρ παζαρτζίκ, τὰ δὲ ἐν τῇ βορείῃ παρὰ τὴν Ἑσκή Ζαγαράν καὶ τὴν Γενί Ζαγαράν. Ἡ τουρκικὴ ἄμυνα, ἥτις τοσοῦτον διεκρίθη ἐν Βουλγαρίᾳ δὲν ἐφάνη, οὐκ οἶδαμεν ἔτι ὅπως, ἀξία ἑαυτῆς ἐν Θράκῃ, οὐδ' ἴσχυσε νὰ κρατήσῃ ἐπὶ πολὺ τοὺς ἀνυπερβλήτους λογιζομένους φραγμοὺς τοῦ δυτικοῦ καὶ τοῦ ἀνατολικοῦ Αἴμου.

Ἀγνοοῦμεν εἰσέτι ἐκ τίνος γεγονότων φορᾶς ὁ στρατὸς τῆς Σοφίας ἐξηναγκάσθη νὰ ἐγκαταλίπῃ τὰς ἐν Καμαρλί θέσεις αὐτοῦ, ἐνθα ὁ Αἶμος εἰς ὕψος αἰρόμενος δισχιλίων ποδῶν ἀνυπέρβλητός ἐστιν ἐπιδρομικῇ δυνάμει καὶ διὰ μικρᾶς ἔτι ἀμύνης. Δυνάμεθα ὁμῶς